

ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ БАКАЛАВРІВ ПСИХОЛОГІЇ: ЗМІСТ, ПІДХОДИ, МЕТОДИ

ГУЛА Лариса Вікторівна

*аспірант ХНВУС, асистент кафедри
методики професійного навчання,
Миколаївський національний аграрний
університет,
(м. Миколаїв, Україна)*

ВИКОРИСТАННЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ СТОСОВНО ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Сучасна вища освіта потребує підготовки гармонійної особистості, котра здатна мислити критично, вміти орієнтуватися в теперішніх потоках інформації, знаходити спільну мову з іншими людьми, спроможна брати на себе відповідальність, прагне до постійного фахового та особистісного саморозвитку. Відтепер постало завдання модернізації та трансформування системи підготовки спеціалістів, які працюють у системі «людина-людина». А саме хотілося поговорити, про впровадження компетентісного підходу до формування особистості психолога під час навчання у закладі вищої освіти (ЗВО).

Цим питанням переймалися та досліджували вітчизняні та зарубіжні психологи такі як: Н. Бібік, Ф. Вайнерт, Д. Валь, І. Єрмакова, Д. Кур, Д. Мартенс, Х. Мендель та інші.

Зараз науковців (О. Пометун, О. Овчарук та ін.) більш турбують практичні фактори впровадження та реалізації компетентісного підходу в сучасний український освітній простір, а також питання, які пов'язані з формуванням професійних компетентностей різних галузей (І. Зімня, Т. Лаврухіна та ін.).

Поняття «компетентність» (від лат. “competence”) дуже часто трактується як сукупність здібностей, знань та умінь, що дає змогу до визначення схильності особистості до навчання та здобування нею професійного практичного досвіду. За переконаннями О. Овчарук, компетентна особистість володіє знаннями і досвідом у відповідній галузі та успішно застосовує власний професійний потенціал на практиці [2, с. 49]. Автор говорить про особу, котра має компетенцію, під якою розуміють сукупність суспільних вимог до засвоєння знань, умінь, навичок та способів діяльності, до якостей самої особистості, котра діє в соціумі, а також до її ставлення до певної діяльності, котру вона виконує.

Л. Мітіна, А. Маркова, М. Лук'янова, О. Бодальов та ін. займалися дослідженням компетентності психологів, котрі сприймали її як комплекс інтеріоризованих знань з психології, сформованих фахових умінь, соціально-психологічних індивідуальних характеристик та систему суб'єктивного контролю.

До складу компетентності саме психологів входять: комунікативна, соціальна, когнітивна та аутопсихологічна підсистеми.

На далі під компетентністю майбутніх психологів будемо розуміти широку систему ключових компетентностей, котрі формуються під час навчання у ЗВО та дозволяють вдало здійснювати свою професійну діяльність. Дана система включає в себе професійну, світоглядну, інформаційну, комунікативну та самоосвітню компетентності. Блискучій реалізації багаторівневої взаємодії практичного психолога та соціального середовища будуть сприяти саме ці компетентності.

Домінантною з умов вдалого формування системи компетентностей у майбутніх психологів під час навчання у ЗВО є професійний відбір, котрий повинен здійснюватися в три етапи [3].

Перший етап містить в собі профорієнтаційну діяльність, котра реалізується зв'язку з залученням старшокласників до роботи психологічних гуртків у загальноосвітніх закладах освіти, участь у тренінгах та олімпіадах соціально-психологічної спрямованості, одержання

вчасної допомоги від працівників психологічної служби. Саме на цьому етапі відбувається перше знайомство з професією та бачення себе в ній.

На другому етапі потрібно провести відбір абітурієнтів перед вступом до ЗВО, але він не є обов'язковим. Метою цього етапу являється виділення тих, хто не підходить до даної професії. А саме йдеться про психічно хворих, осіб із вираженими дефектами розвитку, тобто всі ті якості, що в майбутньому можуть завадити успішності професійної діяльності. На цьому етапі також бажано розгледіти не тільки окремі здібності, але й світоглядні позиції та мотивацію, котрі зумовлюють вибір професії.

Третій етап триває протягом всього навчання у ЗВО, і має на меті застосовувати технології розвивального, студентоцентрованого та інтерактивного навчання. У даних технологіях на передній план виходить особистість студента, а методична основа полягає в толерантному ставленні та створенні сприятливих умов для індивідуального розвитку та професійного становлення.

Підсумовуючи вище викладений матеріал, можемо зауважити, що формування ключових компетентностей у майбутніх практичних психологів являється однією з актуальних проблем, позитивне вирішення якої в більшій мірі залежить від організації системи їх фахового відбору.

Література:

1. Бібік Н. М. Компетентнісна освіта – від теорії до практики / Н. М. Бібік, І. Г. Єрмакова, О. В. Овчарук та ін. К.: Плеяди, 2005. 120 с.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та сучасні перспективи / [За заг. ред. О. В. Овчарук]. К.: «К.І.С.», 2004. 112 с.
3. Панок В. Г. Концептуальні підходи до формування особистості практикуючого психолога // Практична психологія та соціальна робота. 1998. № 4. С. 5–8.

ЛІТВІНЧУК Світлана Борисівна,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри методики
професійного навчання,
Миколаївський національний аграрний
університет,
(м. Миколаїв, Україна)

МОДУЛЬНО-КОМПЕТЕНТІСТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Соціально-економічні перетворення, що відбуваються в Україні, обумовили необхідність оновлення системи освіти у вищих навчальних закладах. Для забезпечення нового рівня якості професійної підготовки майбутніх психологів, які можуть гнучко перебудовувати напрямок і зміст своєї діяльності у зв'язку зі зміною вимог ринку праці, необхідно застосовувати нетрадиційні підходи до навчання та виховання молоді.

Вища професійна освіта для майбутніх психологів має бути спрямована на розвиток їх природних здібностей для активного, творчого мислення, формування інноваційного, перетворюючого інтелекту, що реалізується у професійній діяльній практиці. У процесі підготовки фахівців потрібно формувати розвинену, самостійну, самодостатню особистість, яка керувалася б у житті власними переконаннями і самостійним свідомим аналізом. Необхідно перейти від формального викладання, спрямованого на отримання знань, до підготовки, що приводить до засвоєння компетенцій за фахом. Здобувачі вищої освіти психологічних спеціальностей мають бути готові взяти на себе відповідальність за оволодіння знаннями, вміннями, за засвоєнням необхідних компетенцій.